

Както народното стопанство, така и отдѣлното земеделско стопанство е лишено отъ собствени срѣдства, поради липса на всѣкакви запаси и недостатъчни доходи. То има нужда отъ чужди срѣдства, дори и за консумативни нужди, а още повече — за производствени цели и за трайни подобрения. Кредитътъ днесъ се явява абсолютно необходима предпоставка за напредъка на нашето земедѣлие. Какъвъ е земеделскиятъ кредитъ въ нашата страна? Въпрѣки отличната организация на мощния кредитенъ институтъ, какъвто е Земеделската и Кооперативна Банка, земеделскиятъ кредитъ не може да се характеризира като много благоприятенъ и стимулиращъ факторъ за развитието на земеделското стопанство.

Два сѣ най-яркитѣ белези на кредитораздаванетоъ у насъ: **високитѣ лихви и краткиятъ срокъ на заемитѣ.**

Като се взематъ подъ внимание протестнитѣ разноси, комисионни, гербъ и др. разходи, съ които неизбежно е свързано кредитораздаванетоъ, поради бавната ликвидностъ на заемитѣ, лихвата, която земеделското стопанство плаща на Банката и кооперациитѣ е надъ 10%. При такава висока лихва и при пословично низката рентабилностъ на земеделското производство, не е трудно да разберемъ какво допринася кредита за преуспѣванетоъ на нашето земедѣлие. Може би никѣде другаде земеделското стопанство не плаща такива високи лихви, както у насъ. Срѣдно, нивото на лихвитѣ на заемитѣ, които се отпускатъ на земеделското стопанство въ чужбина, се движи отъ 1¹/₂ до 3¹/₂%, като изключимъ нѣкои позостанали балкански държави, където лихвения процентъ е малко по-високъ. Отъ друга страна, за нужди, които изискватъ дългосрочни кредити, се отпускатъ краткосрочни такива обикновено отъ 3 до 6 месеца. Пресрочката е обикновено явление и още повече поскѣпява заемитѣ.

Последицитѣ отъ такава кредитна политика не могатъ да бѣдатъ други, освенъ **задължняване на земеделското стопанство**, което задължняване представлява едно постоянно явление и периодически трѣбва да се ликвидира, чрезъ закона за задълженията. По тази причина земеделцитѣ все по рѣдко прибѣгватъ до кредитъ, освенъ за крайно належащи и неотложни нужди: изхранване, изплащане данъци и дългове, купуване работенъ добитѣкъ и инвентаръ, изкупуване сънаследствени земи и др. За чисто производствени цели и увеличени оборотнитѣ срѣдства рѣдко се прибѣгва до заемъ. Следнитѣ нѣколко цифри потвърждаватъ това: презъ 1936 — 43% отъ заемитѣ сѣ отишли за изхранване, изплащане данъци и пр.; 24% — за покупка на имоти, сгради и др. и само 33% — за производство (семена, торове и др.).

Видно е отъ приведенитѣ данни, че 67% — отъ заемитѣ сѣ консумативни и спомагателни и не за прѣко производствени цели.